

Dr. Vinko Škafar, rojen v Beltincih, maturiral v Zagrebu, diplomiral na teološki fakulteti v Ljubljani, doktoriral na Papeški univerzi Antonianum v Rimu, bil čez dvajset let urednik mesečne priloge Naša družina pri tedniku Družina, predavatelj pastoralne teologije na mariborskem oddelku Teološke fakultete v Ljubljani. Ljubiteljsko raziskoval in objavljaj iz zgodovine Cerkev v Prekmurju.

Vloga prekmurskih duhovnikov pri povezovanju z ostalimi Slovenci

Prekmurje je do leta 1777 pripadalo dvema škofijama: Dolnje Prekmurje s središčem v Lendavi pod zagrebško škofijo in gornje Prekmurje s središčem v Murski Soboti pod madžarsko škofijo Győr. Z ustanovitvijo škofije v starodavnem mestu Savaria (Sombotel), kjer je bil rojen sv. Martin, pa so bili prekmurski Slovenci, k njim prištevamo tudi porabske Slovence, ki so danes na Madžarskem, združeni v eno škofijo in so tako postali kot škofijska skupnost številnejši in posledično močnejši. Tudi štajerski Slovenci med Dravo in Muro so do premestitve sedeža lavantinske škofije iz Št. Andraža v Maribor, leta 1859, spadali pod graško (sekovsko) škofijo. Podobno kot so bili Slovenci med Dravo in Muro ogroženi od germanizacije, tako so bili prekmurski (Ogrski) Slovenci ogroženi od hungarizacije. Z ustanovitvijo škofij v Sombotelu so katoliški kristjani dobili prve tiskane knjige, ki jih je napisal Miklós Küzmič (1738-1804), in pri tem ga je podpiral János Szily (1777-1799), prvi sombotelski škof. Podobno kot na Kranjskem so tudi v Prekmurju prvo knjigo Mali katechismus leta 1715 v prekmurščini izdali evangeličani (luterani), ki pa so pozneje veliko prej in bolj kot nekateri katoliški duhovniki podlegli

madžarizaciji. Prekmurski katoliški duhovniki so z ustanovitvijo Mohorjeve družbe v Celovcu, 1851, začeli naročevati slovenske Mohorjeve knjige, kar ni bilo vseč madžarski oblasti in je zato nasprotovala »uvažanju« knjig iz Avstrije in v začetku 20. stoletja dovolila izdajanje knjig v prekmurski slovenščini. Pri tem je imel odločilno vlogo Jožef Klekl st. (1874-1948), ki je bil steber tako za izdajanje knjig kot pozneje narodni voditelj prekmurskih Slovencev. Tako so predvsem po zaslugi Jožefa Klekla st., odličnemu učencu dr. Franca Ivanocyja (1857-1913), dobili prekmurski Slovenci v začetku 20. stoletja tednik *Novine*, mesečnik *Marijin list*, letni *Kalendar Srca Jezušovoga* in številne druge publikacije, ki so bile ob navdušenih prekmurskih duhovnikih temelj za poživljanje in ohranitev slovenstva v času hude madžarizacije v drugi polovici 19. stoletja ter pred in med drugo svetovno vojno.

Ob Miklošu Küzmiču, ki je začetnik katoliškega prekmurskega slovstva, omenimo Jožefa Borovnjaka (1826-1909), narodnega buditelja in pisatelja in na poseben način Kleklovega mentorja dekana dr. Franca Ivanocyja (1857-1913), ki je imel izjemno vodstveno karizmo in je vzgojil številne goreče duhovnike za narodne buditelje: Jožefa Klekla ml. (1879-1936), Štefana Kūharja (1887-1922), Jožefa Sakoviča (1874-1930), Ivana Bašo (1875-1931), Janoša Kūharja (1901-1987), mlajšega brata Štefana Kūharja in zadnjega Čedermaca med porabskimi Slovenci na Madžarskem in druge.

Brez imenovanih prekmurskih duhovnikov, seveda tudi štajerskih, predvsem dr. Matija Slaviča (1877-1958) in dr. Franca Kovačiča (1867-1939), Prekmurje najbrž nikoli ne bi bilo pridruženo matični domovini Sloveniji in bi se prej ali slej pomadžarilo.